

KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING MOHIYATI VA MAZMUNI

Xaydarov Baxrom Xolmuradovich

O'zbekiston Milliy universitetining Jizzax filiali, o'qituvchisi

baxrom3500@gmail.com

Qo'ldosh-zoda Basher

O'zbekiston Milliy universitetining Jizzax filiali, talaba

Annotatsiya: Ushbu maqolada mamlakatimizda ushbu sohada erishilayotgan yutuqlar haqida qisqacha ma'lumot berilgan. Erishilgan yutuqlarga hukumatimiz tomonidan kichik biznes va tadbirkorlikni, moliyaviy jihatdan qo'llab-quvvatlash, ularga har tomonlama madad berish, ularni samarali ishlashi uchun zarur shart sharoitlar yaratib berishga aloxida e'tibor qaratilgan.

Kalit So'zlar: operatsiya, kredit, ombudsman, byudjet, investor, subyekt, tijorat banklari, Vazirlar mahkamasi, Adliya vazirligi, Iqtisodiyot va Sanoat vazirligi.

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik iqtisodiyotni rivojlantirish, aholi bandligi va daromadlarini oshirishda muhim omildir. Ushbu soha vakillarini har taraflama qo'llab-quvvatlash maqsadida oxirgi ikki yarim yilda Prezidentning ellikdan ortiq farmon va qarorlari qabul qilindi. Jumladan tadbirkorlik faoliyatini davlat ro'yxatidan o'tkazish, turli ruxsatnomalarni olish va boshqa ko'plab xizmatlar tartib-qoidalari soddalashtirildi. Har bir viloyat, tuman, shahar hokimlari va ularning birinchi o'rinbosarlari faoliyatiga yangi tashkil etilgan yoki faoliyati qayta tiklangan kichik korxonalar va ularda yaratilgan bo'sh ish o'rinlari sonidan kelib chiqqan holda baho berib, rag'batlantirish bo'yicha yangi tizim joriy etish vazifasi qo'yildi. Vazirlar mahkamasi, Adliya vazirligi, Iqtisodiyot va Sanoat vazirligiga ushbu yangi tizimni joriy qilish bo'yicha ko'rsatmalar berildi. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyatining tashkiliy-huquqiy shakllari respublika mustaqilligining dastlabki yillaridayoq to'g'ri yo'lga qo'yilgan. O'zbekiston Respublikasi "Tadbirkorlik to'g'risida"gi qonunga ko'rakichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyati bilan shug'ullanuvchi tadbirkorlikning tashkiliy shakllari quyidagilardan iborat:

- yakka tartibdagi mehnat faoliyati
- ayrim fuqaro tomonidan yollanma mehnatni jalb qilish asosida amalga jamoa tadbirkorligi
- bir guruh fuqarolar tomonidan amalga oshiriladigan jamoa tadbirkorligi
- yuridik shaxslar va fuqarolar o'z mulklari va mulkiy huquqlarini birlashtirish asosida amalga oshiriladigan hamkorlikdagi tadbirkorlik

Tadbirkorlik faoliyati tadbirkorlik subektlari tomonidan amalga oshiriladi. O'zbekistonda tadbirkorlik subektlarini tashkil etish, ularni faoliyat ko'rsatishi, qayta tashkil etish va tugatishning huquqiy, iqtisodiy va ijtimoiy asoslari O'zbekiston Respublikasi "O'zbekiston Respublikasining Korxonalar to'g'risida"gi qonuni bilan tartibga solinadi. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning tashkiliy-huquqiy tizimida yakka mehnat faoliyati, xususiy tadbirkorlik faoliyatining eng oddiy

shaklidir. Yakka mehnat faoliyati tarixda hunarmandchilik va oilaviy mehnat bilan shug'ullangan yakka mehnat qiluvchining faoliyati qonun hujjatlarida soddalashtirilgan tartibda belgilangan. Yuridik shaxs maqomini olmay faoliyat yuritish qonun hujjatlarida ruxsat etilmagan.

2022-yilning yanvar-mart oylarida kichik biznes va xususiy subektlari tomonidan:

-investitsiyalar hajmi 1 417,2 mlrd so'mlik (umumiy investitsiyalar hajmidagi ulushi 78,6%) o'zlashtirildi va 2021 yilning yanvar-martiga nisbatan o'sish sur'ati 93,8% tashkil qiladi.

-qurilish ishlari hajmi 595,8 mlrd so'mlik (qurilish ishlari umumiy hajmidagi ulushi 96,7%) va 2021 yilning yanvar-martiga nisbatan o'sish sur'ati 104,4 foizni tashkil qildi

-sanoat mahsuloti ishlab chiqarish hajmi 1 249,8 mlrd so'mni (jami sanoat ishlab chiqarishning ulushi 54,5%) tashkil qildi

-avtomobil transportida 26 407 ming yo'lovchi tashilib (umumiy yo'lovchi tashishdagi hajmi ulushi 98,1% 2021 yilning yanvar-martiga nisbatan o'sish sur'ati 100,9% foizni tashkil qildi.

Xulosa: Ushbu maqolada shuni ko'rishimiz mumkinki biz O'zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish uchun juda katta ishlar qilingan va bu natijaga erishishgan. Buni statistikadan ham bilib olishiz mumkin. Statistika bo'yicha qurilish ishlari ham sanoat mahsulotlari hajmi ham avtomobil transporti hajmi ham juda katta hajmda o'sganligini ko'rishimiz mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Хайдаров Б. ИКТИСОДИЙ ИСЛОҲОТЛАРНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА КАМБАҒАЛЛИКНИ ҚИСҚАРТИРИШ // Экономика и образование. – 2021. – №. 4. – С. 288-292.

2. Хайдаров В., Сайтов С. Raqamli iqtisodiyot tushunchasi va afzalliklari // Zamonaviy innovatsion tadqiqotlarning dolzarb muammolari va rivojlanish tendensiyalari: yechimlar va istiqbollari. – 2022. – T. 1. – №. 1. – С. 634-635.

3. Хайдаров В. Х., Сайтов С. А. RAQAMLI IQTISODIYOT TUSHUNCHASI, AFZALLIKLARI AMALIY AHAMIYATI VA XORIJIY TAJRIBA // Academic research in educational sciences. – 2022. – T. 3. – №. 5. – С. 151-156.

4. Бахром Х. Х. БИЗНЕСНИ РЕЖАЛАШТИРИШ ТАРТИБЛАРИ // PEDAGOGS jurnali. – 2022. – T. 12. – №. 2. – С. 139-142.

5. Хайдаров В. IMPACT OF INTELLECTUAL PROPERTY PROTECTION ON THE DIGITAL ECONOMY // Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – T. 1. – №. 11. – С. 163-174.

6. Хайдаров Бахром Холмуродович, Худайаров Рашид Туйчиёвич. (2022). RAQAMLI IQTISODIYOT BIZNESNI REJALASHTIRISH. International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research, 1(2), 110–113. Retrieved from <http://journal.jbnuu.uz/index.php/ijcstr/article/view/130>

7. Xaydarov Baxrom Xolmuradovich, & Saitov Sirojiddin Abduvalievich. (2022). RAQAMLI IQTISODIYOTDA KICHIK BIZNESNING O'RNI. *International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research*, 1(2), 113–116. Retrieved from <http://journal.jbnuu.uz/index.php/ijcstr/article/view/131>
8. Xaydarov Baxrom Xolmuradovich. (2022). RAQAMLI IQTISODIYOTDA BUXGALTERIYA VA AUDITNI O'RNI. *International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research*, 1(2), 128–131. Retrieved from <http://journal.jbnuu.uz/index.php/ijcstr/article/view/135>
9. Tuychieva Nodira, Baxrom Xaydarov, & Quziboyev Zafar. (2022). THE ROLE AND SIGNIFICANCE OF COMPETITION AND MONOPOLY IN THE ECONOMY. *Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences*, 1(11), 241–245. Retrieved from <http://ijournal.uz/index.php/jartes/article/view/324>
10. Baxrom Xaydarov. (2022). IMPACT OF INTELLECTUAL PROPERTY PROTECTION ON THE DIGITAL ECONOMY. *Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences*, 1(11), 163–174. Retrieved from <http://ijournal.uz/index.php/jartes/article/view/317>.
11. Xolmuradovich X. B., Sherzod ogli A. Z., Rasulbek ogli K. J. BIZNES VA TADBIRKORLIK FAOLIYATINING TURLARI VA SHAKLLARINING AHAMIYATI //MODELS AND METHODS FOR INCREASING THE EFFICIENCY OF INNOVATIVE RESEARCH. – 2022. – T. 2. – №. 18. – C. 140-145.
12. Xolmuradovich X. B. et al. " YASHIL IQTISODIYOT" NI MODERNIZATSIYA QILISH VA ISHLAB CHIQRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING O 'ZARO MUTANOSIBLIGI MASALALARI //PEDAGOG. – 2022. – T. 1. – №. 4. – C. 81-85.
13. Xolmuradovich X. B. et al. 2022-2026-YILLARDA MO'LJALLANGAN YANGI O'ZBEKISTON TARAQQIYOT STRATEGIYASINING MILLIY IQTISODIYOTNI ISLOH QILISHIDAGI O'RNI //PEDAGOG. – 2022. – T. 1. – №. 4. – C. 78-80.
14. Tuychieva N., Xaydarov B., Rashidova G. MONEY-CREDIT SYSTEM IN UZBEKISTAN //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – T. 1. – №. 11. – C. 246-250.
15. Saitov Sirojiddin, Tuychieva Nodira, & Saydullayeva Dinora. (2022). CHARACTERISTICS OF PRICE AND FORMATION. *Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences*, 1(11), 265–270. Retrieved from <http://ijournal.uz/index.php/jartes/article/view/329>
16. Saitov Sirojiddin, & Achilov Azizbek. (2022). TRANSITION TO THE MARKET ECONOMY AND ITS CHARACTERISTICS IN UZBEKISTAN. *Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences*, 1(11), 255–258. Retrieved from <http://www.ijournal.uz/index.php/jartes/article/view/327>
17. Sirojiddin S., E'zoza D., Abror E. THEORIES OF PERFECT AND IMPERFECT COMPETITION //Web of Scientist: International Scientific Research Journal. – 2022. – T. 3. – №. 11. – C. 1414-1434.

18.Saitov S., Mahliyo R., Aziza M. DIGITAL PRINCIPLES OF IMPLEMENTATION OF ECONOMIC SYSTEMS IN OUR COUNTRY //Web of Scientist: International Scientific Research Journal. – 2022. – T. 3. – №. 11. – C. 1442-1462.

19.Sirojiddin S. POSSIBILITIES OF APPLYING WORLD EXPERIENCE OF ORGANIZING FREE ECONOMIC ZONES IN UZBEKISTAN //Web of Scientist: International Scientific Research Journal. – 2022. – T. 3. – №. 11. – C. 1388-1413.